

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

Győri László

A HELY ÍZE

Az éber ész a látványt úgy nyeli el,
 úgy bontja le a hely ízét, ahol élsz,
 hogy amit a szem idege fölfog,
 benne minden kép a sejtekben oszlik el,
 megőröl mindent, a réteg, a forma
 testedbe, elmédbe, tudatodba árad,
 bár nem tudod, hogy tőle élsz, általa,
 de táplál minden sós, édes,
 fanyar, keserű szemsugár.
 Itt élsz, ez a látványod, ez a város,
 agyad itt őrli naponként
 a sívár síkátort, a darabos utcát,
 az alvilág rozsdás lakatjait,
 a járókelők szeme rebbenését.
 Itt nézel, itt látsz,
 pupilládba az időből, a térből
 ez a tér evődik bele,
 ez etet, ez kínál a zamat részleteivel.
 A többit az elme, a lélek végzi el.
 Tered a teret betölti, maradj
 vagy menj, ez a hely örökre te vagy.

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

A BUDAPEST folyóirat lapszámai az alábbi helyeken vásárolhatók meg

- **Kiadónkban** (Summa Artium Nonprofit Kft., 1054 Budapest, V., Honvéd utca 3., V. emelet 13. Tel.: +36-1 318-3938) munkanapokon 9–16 óra között
- **az Írók Könyvesboltjában** (Budapest, VI., Andrásy út 45.)
- **a FUGA Budapesti Építészeti Központban** (Budapest, V., Petőfi Sándor utca 5.)
- **a Budapest Antikváriumban** (Budapest, IX., Üllői út 11-13.)
- **a Litea Könyvesbolt és teázóban** (Budapest, I., Hess András tér 4.)
- **a Lipták villában** (Budapest, XIV., Hermina út 3.)

KŐBÁNYAI BARANGOLÓ

N. Kósa Judit

Mai világunkban, ahol a vizuális élmény kiütéses győzelmet aratott a képzelet fölött, már nem ritka jelenség az úgynevezett könyv-műtárgy. Az ilyen könyv nemcsak olvasnivalót kínál, hanem gyönyörködtet is, szavai mellett megjelenésében is arról a témáról beszél, amelynek szerzője a művet szentelte.

Buzás Kálmán új Kőbánya-könyve pontosan ilyen műtárgy. Fedele dombornyomott, bíborszín karton, amelyen aranyozott, szecessziós betűk jelzik a tárgyat, és az átnyúló, mágnessel záródó fülnek hála az egész úgy fest, mint egy titkos napló. Kinyitva a hatás még inkább ódon talált tárgyat idéz: a barnás papír kicsit pecsétes, a fekete-fehér képek bele-beleesjenek a szövegbe, néha „tintával” megejtett aláhúzások láthatók, a széles margón pedig különböző színű, kéziratos megjegyzések kígyóznak. És ha ez még nem volna elég, a könyvet tervező Buzás Dániel még arról is gondoskodott, hogy a könyvből itt is, ott is mellékletek potyogjanak ki: egy-egy „bent felejtett” fénykép, villamosjegy, térképszelvény, levél, képeslap vagy épp mozijegy.

Ez a küllem természetesen nem véletlen – arra szolgál, hogy megadja az alaphangot a röviden Kőbánya, hosszabban „Kőbánya oda és vissza – mesék ihlette emlékezet” című könyvhöz, amelynek létrejöttében

Buzás Kálmán így definiálja a saját szerepét: „*kőbányai emberek történeteit gyűjtötte, rendezte, összefűzte, a maga gondolatait hozzáírta*”. És valóban, a mű nem klasszikus helytörténeti monográfia: bár a pleisztocéntól Kovács Róbert polgármesterségéig ível az időhorizont, és a szerző által kigondolt hét „promenádon” végigsétálva valóban bejárhatjuk a kerület nagy részét, a teljességre való törekvés helyett a lehető legtöbb szín és érzés felvillantása, egy izgalmas kaleidoszkóp megszerkesztése volt a helytörténész szándéka.

A séták valóban „lejárhatóak”, de aki úgy dönt, nem bédekkerként használja a könyvet, hanem a fotelben olvasgatja, azt sem hagyják magára: a hangsúlyozott ódonosság dacára a legmodernebb technikát is alkalmazzák a lapokon, így egy okostelefonnal és egy QR-kód olvasó programmal számos helyszínt utcakép-felvételen is meg lehet tekinteni. Aligha tévedünk azonban nagyot, ha azt gondoljuk, hogy az ezerszer végigtárgyalt „kötelező” kőbányai penzumok helyett – habár ezeket is érinti a sörgyáraktól és a Szent László-templomtól meg a Conti-kápolnától a vagonlakókon és a régi vízmedencéken át a Népligetig és a Rákos mezejéig – elsősorban embergyűjteményét akarta az olvasók elé tárni Buzás Kálmán.

Ha valaki nem tudná ugyanis, „mindenki, aki számít, kőbányai”. Nemcsak Lechner Ödön, Sorg Antal vagy Hock János, hanem Feszl Frigyes, Hugonnai Vilma és Grabowieczky Leon, a Grabóka-játékok kitalálója, egyben a Szent László Gimnázium egykori rajztanára, sőt valamelyest még Sigmund Freud is. És persze kőbányai volt, így a könyv mesélős, lassan hőmpölygő nyelvén megelevenedik előtünk Fáczányi Ármin gyógyszerész, Rottenbiller Lipót polgármester, vagy épp Schöntheil Richard építész. (A magunk részéről viszont szerencsésebbnek tartjuk az utókorra bízni kortársaink értékelését, ezért például György István volt főpolgármester-helyettes, jelenlegi kormányhivatali kormány megbízott méltatását nem feltétlenül vettük volna bele a könyvbe.)

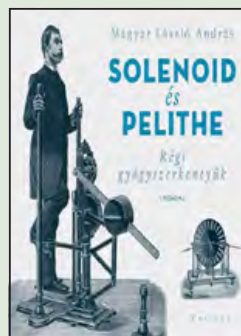
Mondanunk sem kell talán, hogy persze helyekből és a hozzájuk fűződő történetekből is rendkívül széles a kínálat. A csúfosan megbukott reformkori ligettelepítésre emlékeztető Hölgy és Úri helyett Füzér utca története ugyanúgy megtalálható itt, mint a Muki gőzmozdonyé, amely a mai 37-es villamos útvonalán közlekedve két világháborúban is szállított ki halottakat Pest szívéből a köztemetőbe. Olvashatunk hordógyárból lett porcelánfestő üzemről, a vurstliban haldokló szinigazgatónőről, a Kada Center ifjúsági klub és a Löwy Sándor Úttörőház történetéről vagy például Gagarinról, a félkegyelmű csavargóról, aki a 17-es busz végállomásával együtt tűnt el a Rottenbiller-kerthez közeli modern városközpontból.

Természetesen tősgyökeres helyiként Buzás Kálmán nem hagyhatja szó nélkül azt az esztelen pusztítást, amelynek a régi, kisvárosias városközpont, a Jazi – azaz a régi Jászberényi út – környéke áldozatul esett. Különösen szép, hogy megemlékezik a Kaszinó elpusztításáról, a néma tüntetésről és az élőláncról, amellyel ideig-óráig sikerült késleltetni a rombolást. De ugyanilyen megragadó, ahogy a Marhenke Vilmos szobrászmester által a gyerekeknek adott 20. század eleji kakaós-kalácsos uzsonnákról mesél.

Eppen a felvonultatott tényanyag imponáló gazdagsága miatt fájó, hogy a szerkesztés munkáját sajnos megspórolta a kiadó. A szépséges kiállítású könyvből nemcsak a tartalomjegyzék és a valóban használható – például a beidézett, hosszú vendégszövegeket is kereshetővé tevő – mutató hiányzik, hanem szembeötlően sok hiba és elütés is bosszantja az olvasót. Itt nemcsak az apróságokra gondolunk (pl. Törökköri református gyülekezet említése a Törökköri helyett), hanem olyan ténybeli tévedésekre is, mint hogy Buzás a pártházat tervező BUVÁTI-s Kiss Albert munkájaként méltatja a kőbányai mozt. Hiszen ezért az épületért kapott Ybl-díjat tényleges tervezője, az IPARTERV-ben dolgozó Molnár Péter. ●

Buzás Kálmán: Kőbánya oda és vissza – mesék ihlette emlékezet
Ráth Lépcső Tudásközpont, 2017

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

**MAGYAR LÁSZLÓ ANDRÁS:
SOLENOID ÉS PELITHE.
RÉGI GYÓGYSZERKENTYŰK**

Corvina Kiadó

A gyógyító ember kezdetleges sebészeti és fogászati műtétihez ösdiók óta használt szerzőszo-
számokat. Ahogy az orvosi tudás és az emberiség technikai készsége gyarapodott, úgy tökéletesedtek ezek a szerzőszo-
számok, és bonyolultak lassan

szerkezetekké, gépezetekké.

Ebben a kis könyvben képek és szórakoztatónak szánt magyarázatok segítségével érdekes, régi gyógyító szerkezeteket, vagyis olyan bonyolultabb gyógyalkotmányokat kívánunk bemutatni, amelyek eredeti formájukban vagy már rég teljesen eltűntek.

Ára: 4990 Ft

**FODOR VERONIKA:
LEGENDÁK A PANNÓNIA
GŐZHAJÓ FEDÉLZETÉRŐL**

Holnap Kiadó

Anton Aulinger hivatása a legkevésbé sem hagyományos: utazó legendagyűjtőként telnek mindennapjai. Útitársai lesznek a segítségére, hogy megszerezze a célul kitűzött különleges, érdekes vagy meghökkenítő történeteket, melyek régmúlt korok világát idézik. A történet végén az is kiderül, sikerül-e Antonnak összegyűjteni és dobozba zárni a különböző évszázadok ismeretlen legendáit: a repülés korának szereplőit, a bányavirágokat vagy éppen a mechanikus embert.

Ára: 2900 Ft

**MILLISITS MÁTÉ
A SZENT ISTVÁN-BAZILIKA
HARANGJAI ÉS HARANGJÁRMAI**

Budapesti Városvédő Egyesület

A magyar főváros szakrális épületei közül a Szent István-bazilikáról jelent meg az utóbbi években a legtöbb kiadvány. A templomról kiadott könyvek a bazilika építéstörténetét egymást kiegészítve közlik, de a toronyokba „rejtett” örökségről hallgatnak. A Budapesti Városvédő Egyesület kiadványa átfogó képet nyújtva mutatja be a bazilika harangjainak méreteit, egyedi díszítésüket, történetüket.

Ára: 450 Ft

Megvásárolható a Budapesti Városvédő Egyesület titkárságán (1126 Bp. Szoboszlai utca 2-4)